

Motion till landstingsfullmäktige

Initiativ för tidig diagnostik av lungcancer i Sverige

I en bra hälso- och sjukvård kombinerar man förebyggande med särskilda insatser för tidig diagnostik och behandling. Generella insatser för tidig diagnostik inom cancerområdet, typ mammografi, har också gett en bred allmänhet signaler om värdet av ökad uppmärksamhet och vikten av hälsosamma levnadsvanor. Genom tidig diagnostik av bröstcancer har behandling kunnat tidigareläggas vilket i sin tur påtagligt påverkar prognosen och räddat många liv.

Lungcancer har det senaste decenniet ökat särskilt bland kvinnor. Fler kvinnor dör numera i lungcancer än i bröstcancer i Sverige. För att aktivt motverka den oroande utvecklingen av lungcancer krävs både förstärkta förebyggande insatser för att förmå unga, särskilt flickor/kvinnor, att inte börja röka, ytterligare insatser för att ge rökare stöd att fimpas för gott, samt nya initiativ för tidig diagnostik.

Lungcancer ger symtom först i framskridet stadium. En sen diagnos ger mycket sämre prognos. Aktuell amerikansk forskning, baserad på 50 000 individer, visar dock att det nu finns möjligheter till tidiga insatser. Med ny teknik i form av låg-dos datortomografi kan tumörer i lungan identifieras tidigare och med betydligt större säkerhet. Därför rekommenderas i USA idag att rökare och x-rökare (rökare som uppgett att dom slutat röka) undersöks på detta sätt.

År 2011 upptäcktes i Sverige [3 652 nya fall av lungcancer](#): 1 869 hos män och 1 783 hos kvinnor. Även om förekomsten i Västerbotten ligger under rikssnittet får ca 40 män och 40 kvinnor diagnosen varje år. Utifrån beräkningar baserade på de nya amerikanska studierna skulle 400–500 liv/år kunna räddas från att dö i lungcancer i Sverige, om vi skulle tillämpa motsvarande undersökningsmodell. Det är ungefär samma nivå på årligt sparade liv som mammografin i Sverige ger.

För den drabbade individen betyder en tidig diagnostik allt! För vårdgivare kan i förstone kostnaderna av den nya typen av lungscreening ses som alltför betungande. Men adderas de stora kostnaderna med sen diagnostik och de svåra lidanden som avancerad lungcancer utgör, förändras ekvationen.

Nyligen föreslog en grupp svenska forskare Socialstyrelsen att initiera en utredning om förutsättningarna att införa lungcancerscreening i Sverige, mot bakgrund av de amerikanska erfarenheterna. En knäckfråga härvidlag är givetvis möjligheten att hitta ett representativt urval av deltagare i en studie av detta slag. Västerbotten har med Västerbottens Hälsoundersökningar en unik möjlighet att bidra i detta avseende.

Av de mer än 105 000 unika individer som undersökts sedan 1990 var ca 15 000 rökare (ca 14 %) vid undersökningstillfället, medan ca 22 500 (22 %) uppgav sig vara x-rökare (dom som uppger att dom slutat röka) vid tidpunkten för undersökningen. Även om rökningen minskat dramatiskt uppgav de senaste 2 åren drygt 1 150 deltagare (9 %) att de rökte dagligen, varav var femte var storrökare.

Med anledning av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta:

- att** Västerbottens läns landsting ställer sig positivt till förslaget att Socialstyrelsen utreder förutsättningarna att införa lungcancerscreening i Sverige samt
- att** Landstinget tillsammans med Medicinska fakulteten, Umeå universitet, föreslår Socialstyrelsen ett samarbete inriktat på att erbjuda rökande eller tidigare rökande VHU-deltagare (VHU Västerbottens Hälsoundersökningar) att utgöra testpanel i detta initiativ.

Ewa-May Karlsson (c)
Vindelånaet

Olle Edblom (c)
Umeå

Daniel Öhgren (c)
Skellefteå

Maria Kristoffersson (c)
Vilhelmina

Urban Larsson (c)
Dorotea

Lars Bäckström (c)
Robertsfors